

Dorpsplan Kraggenburg 2012–2015

'Ruimte voor recreatie en wonen'

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Aanleiding en vraagstelling	4
3.	Totstandkoming van het dorpsplan	8
4.	Noordoostpolder en Kraggenburg	10
5.	Transformatie van Kraggenburg	12
6.	Identiteit van Kraggenburg	18
7.	Visie op Kraggenburg	26
8.	Dorpsprogramma Kraggenburg	40
 Bijlagen		
1.	Deelnemerslijst bijeenkomsten Kraggenburg	58
2.	Gebruikte documentatie	59

Inleiding

De gemeente Noordoostpolder bestaat uit tien dorpen en centrumplaats Emmeloord. De gemeente heeft het voornemen voor alle dorpen dorpsvisies te maken. De dorpen Nagele en Kraggenburg dienen daarbij als pilot. De regie bij de totstandkoming van de dorpsvisies voor beide pilotdorpen lag bij de gemeente Noordoostpolder. Kars Advies voerde het procesmanagement.

Bij het opstellen van Dorpsplan Kraggenburg is voortgebouwd op het dorpsplan dat Dorpsbelang Kraggenburg in juni 2011 heeft opgesteld, op basis van input van bewoners en ondernemers uit het dorp.

Dorpsbelang Kraggenburg heeft voorkeur voor de term *dorpsplan* boven *dorpsvisie*, omdat de nadruk met *plan* meer op de uitvoering ligt. Daarom luidt de titel: *Dorpsplan Kraggenburg*.

Aanleiding en vraagstelling

Voor de gemeente Noordoostpolder bestaan verschillende aanleidingen om dorpsplannen op te stellen.

- Schaarser wordende financiële middelen dwingen de gemeente en andere partijen tot bezinning op ambities en de toekomst;
- Vergrijzing en krimp zullen de Noordoostpolder in de toekomst gaan raken;
- De wens het eigen karakter – de identiteit van elk dorp - uitgangspunt te laten zijn voor toekomstige ontwikkelingen;
- De wens om de samenhang tussen de dorpen onderling en centrumplaats Emmeloord te expliciteren;
- Afstemmen van initiatieven van partners (dorpen, Mercatus, gemeente) op elkaar;
- Het zelforganiserend vermogen in de dorpen aanboren en stimuleren;
- Stagnaties in realisatie van plannen voorkomen.

Zoals gezegd heeft Dorpsbelang Kraggenburg medio 2011 een eigen toekomstvisie voor het dorp opgesteld, met een doorkijk naar 2025. De vraag aan Kars Advies was om – gebruik makend van dit voorwerk – te komen tot een dorpsplan voor Kraggenburg dat gedragen wordt door alle bij het dorp betrokken partijen.

Leeswijzer

Het volgende hoofdstuk beschrijft de totstandkoming van het dorpsplan. Hoofdstuk 4 geeft enkele feiten over de Noordoostpolder en het dorp Kraggenburg. Hoofdstuk 5 beschrijft kort de transformatiegeschiedenis van het dorp.

In de daarop volgende hoofdstukken volgen respectievelijk identiteit, visie en plan. Hoofdstuk 6 formuleert de identiteit van Kraggenburg in vijf kernkwaliteiten, vijf kernwaarden en een toekomstbelofte. Hoofdstuk 7 geeft de visie van bij het dorp betrokken partijen weer op de verschillende thema's voor de periode tot 2025. Hoofdstuk 8 tenslotte bevat het dorpsprogramma: wat zal worden gerealiseerd in de periode medio 2012-medio 2015.

Kraggenburg als persoon

"Iemand die houdt van zijn omgeving. Een buitenmens, natuurliefhebber.
Geworteld in de geschiedenis en kijkend naar de toekomst."

"Zowel man als vrouw. Gehecht aan zijn vrijheid, kijk maar naar de wijde kleding.
Met één werkschoen, maar ook een sportschoen."

Kraggenburg als persoon

"Iemand die van aanpakken weet. Hij wil wat bereiken en gaat er voor.
Geen stropdas, beetje sjofel en sociaal. Staat niet boven de groep, maar is met de groep."

"Oplossingsgericht, schouders eronder, eigen boontjes doppen.
Praktisch, niet steeds overleggen en vergaderen."

Totstandkoming van het dorpsplan

3.1. Betrokken partijen

Kars Advies was verantwoordelijk voor het procesmanagement rond de totstandkoming van Dorpsplan Kraggenburg. Opdrachtgever vanuit de gemeente was Froukje Kampen (cluster ruimte, beleidsveld wonen). Daarnaast waren diverse andere afdelingen en medewerkers van de gemeente betrokken¹⁾.

Andere meer of minder intensief betrokken partijen waren:

- Vereniging voor Dorpsbelang Kraggenburg;
- Inwoners/ondernemers uit Kraggenburg;
- Ontmoet Kraggenburg, verband van recreatie-ondernemers onder de vlag van Ondernemersvereniging Kraggenburg (OVK);
- Protestantse gemeente Kraggenburg;
- RK Heilige Ireneüsparochie;
- Stichting Dorpshuis Kraggenburg;
- Oecumenische basisschool de Lichtwachter;
- Openbare basisschool de Pionier;
- Stichting voor primair onderwijs AVES;
- Stichting Kinderopvang Noordoostpolder (SKN);
- Stichting Peuterspeelzalen Noordoostpolder (SPN);
- Zorggroep Oude en Nieuwe Land;
- Natuurmonumenten;
- Carrefour;
- Mercatus.

Drie leden van Dorpsbelang Kraggenburg fungeerden als begeleidingsteam, met de voorzitter als vast aanspreekpunt voor zowel Kars Advies als gemeente.

3.2. Procesverloop

Het procesverloop kende vijf fasen.

1. In een vooronderzoek werden betrokken bewoners en professionals geïnterviewd en werd beschikbaar documentatie bestudeerd, waaronder het dorpsplan van Dorpsbelang Kraggenburg (van juni 2011).
2. In de identiteitsfase werd gezocht naar het specifieke, het dorpseigene van Kraggenburg. Dit gebeurde in een bijeenkomst met ongeveer dertig deelnemers, zowel bewoners als professionals. De discussies in subgroepen werden ter plekke verbeeld door aanwezige professionele tekenaars.
3. In de visiefase werd gevraagd naar de visie op het gehele dorp, en de verschillende thema's die belangrijk zijn voor het dorp. Dit gebeurde opnieuw in een bijeenkomst met een dertigtal betrokken Kraggenburgers.

4. In de planfase werd gevraagd naar activiteiten - passend bij de identiteit en de visie - voor het dorp. De nadruk lag op de activiteiten van strategisch belang. Dit gebeurde in de vertrouwde setting met een dertigtal bewoners en professionals, ditmaal aangevuld met een tiental jongeren uit Kraggenburg.

5. De laatste fase bestond uit het opstellen van het concept-dorpsplan. In deze fase zijn nog diverse afzonderlijke gesprekken gevoerd met Mercatus, Zorggroep Oude en Nieuwe Land, Carrefour, gemeentelijke afdelingen, Natuurmonumenten, recreatie-ondernemers en Dorpsbelang.

Aan het einde van de vierde fase werd een open bijeenkomst gehouden met ongeveer 80 aanwezigen uit het dorp. Hierna werd het concept-dorpsplan bijgesteld, en *ter informatie* voorgelegd aan het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Noordoostpolder. Het bijbehorende dorpsprogramma (hoofdstuk 8) werd ter *vaststelling* voorgelegd aan het college van burgemeesters en wethouders. Tenslotte is het dorpsplan met het dorpsprogramma in zijn geheel ter informatie aangeboden aan de gemeenteraad van de gemeente Noordoostpolder. Viermaal verscheen een nieuwsbrief over het dorpsplan-in-wording die huis-aan-huis in het dorp werd verspreid. Een postertentoonstelling in het Dorpshuis vatte de inhoud van het dorpsplan met programma kort samen voor iedereen in het dorp.

¹⁾ Gerard Akkerman, cluster samenleving, beleidsveld onderwijshuisvesting en accommodaties; Linda Breet, cluster samenleving, beleidsveld WMO; Klaas Jan Loosman, IGW-gebiedsregisseur. Integraal werken (IGW) is een samenwerkingsverband tussen gemeente, Mercatus, politie en Carrefour; Marjo Meijs, cluster samenleving, projectleider sociale structuurvisie; Jolanda Nagelhout, cluster samenleving, beleidsveld recreatie.

Noordoostpolder en Kraggenburg

4.1. Noordoostpolder

Het dorp Kraggenburg ligt aan de zuidoostkant van de Noordoostpolder. Het dorp behoort tot de gemeente Noordoostpolder met in totaal zo'n 46.000 inwoners.

Centrumplaats Emmeloord is veruit het grootst (circa 24.000 inwoners) en biedt centrumvoorzieningen zoals medische zorg, theater, filmhuis, muziekschool, en een divers winkelaanbod. Tien dorpen liggen op regelmatige afstand om Emmeloord heen. Ze zijn ongelijk van grootte (700-3850 inwoners) en kennen elk een eigen karakter.

Het oude eiland Urk - fysiek onderdeel van de Noordoostpolder - is een aparte gemeente. Het eveneens oude eiland Schokland – sinds 1859 niet meer bewoond - is onderdeel van de gemeente Noordoostpolder. Het is een belangrijke bestemming voor geïnteresseerden in cultuurhistorie en staat sinds 1995 op de werelderfgoedlijst van de UNESCO.

4.2. Kraggenburg

Kraggenburg telt bijna 1500 inwoners, woonachtig in bijna 470 koop- (ca. 80%) en zo'n 120 huurwoningen (ca. 20%). Net als de andere dorpen – uitgezonderd Nagele - is Kraggenburg gebouwd volgens de stedenbouwkundige en architectonische principes van de Delftse school.

Kraggenburg telt bijna 200 bedrijven, waarvan de helft actief is in de agrarische sector. Het dorp telt belangrijke recreatieve voorzieningen, waaronder groepsaccommodaties, bos, jachthaven, campings. Het dorp ligt dichtbij populaire recreatiebestemmingen op 'het Oude Land', waaronder Vollenhove, Blokzijl en Wieden/Weerribben.

Transformatie van Kraggenburg

5.1. Drooglegging en kolonisatie

De aanleg van de Noordoostpolder behoort tot de Zuiderzeewerken. In 1942 viel de polder als tweede polder in het IJsselmeer droog. In de jaren daarna werkten duizenden polderwerkers aan het in cultuur brengen van de drooggevalle gronden. Ze kwamen vooral uit de noordoostelijke provincies. Velen hoopten na de ontginningsfase een pachtboerderij te bemachtigen. De barakken van kamp *De Voorst* bij Kraggenburg huisvestten in die beginjaren veel polderwerkers. Hoofdbestemming van de gronden in de nieuwe Noordoostpolder was landbouw. In de omgeving van Kraggenburg ontstond een sterke concentratie fruitteeltbedrijven. Op de waardeloze gronden met keileem en veen werd bos geplant, zoals in de omgeving van Kuinre en Kraggenburg.

5.2. Bouw van Emmeloord en dorpen

De vraag waar de dorpen in de polder moesten worden gebouwd, is intensief bestudeerd. Uiteindelijk werd gekozen voor tien dorpen van zo'n 2.000 inwoners elk. Streekcentrum Emmeloord werd ingeschat op zo'n 10.000 inwoners. Verspreid over het platteland kwamen nog zo'n 15.000 mensen te wonen. De prognose voor een volgroeide polder was ongeveer 45.000 inwoners.

In de oorlog werd begonnen met de bouw van Emmeloord, en in 1948 met de bouw van Ens, Marknesse en Kraggenburg. Emmeloord werd uiteindelijk groter dan beoogd, de meeste dorpen juist kleiner. Alleen Marknesse behaalde (ruim) het beoogde aantal inwoners.

De eerste bewoners van Kraggenburg trokken in 1949 in de eerste 66 huizen. In 1952 werd een nieuwe serie woningen gebouwd, en in 1954 werd hotel Van Saaze aan het dorp toegevoegd.

Emmeloord en de dorpen (behalve Nagele) zijn gebouwd door architecten van de Delftse school. Typerend voor hen is het gebruik van Hollandse materialen (baksteen), ambachtelijke bouwtechnieken en zorgvuldige, maar simpele detailleringen. Voor alle dorpen geldt de volgende stedenbouwkundige structuur. Centraal kwam een brink, waaromheen de voorzieningen werden geconcentreerd: kerken, scholen, winkels. Rond elk dorp kwam een groenstrook met begraafplaats, recreatieterrein, sportveld, windsingel. Tenslotte kwam langs het kanaal een bescheiden bedrijfsterrein met loswal.

Intermezzo: de oudste geschiedenis van Kraggenburg

Midden 19e eeuw werd op een kunstmatig (schier) eilandje, aan het einde van twee strekdammen van zo'n zes kilometer, een lichtwachterswoning en een vluchthaven aangelegd. De strekdammen moesten de vaarroute naar Zwolle veiligstellen tegen verzanding. De dammen werden aangelegd met 'kraggen', drijvende zoden van waterplanten.

De eerste lichtwachterswoning werd afgebroken en in 1877 vervangen door de huidige nog bestaande woning. De woning ligt op een terp van 4,50 meter boven NAP. De lichtwachterswoning is gerestaureerd en nu het oudste monument van Kraggenburg.

5.3. Samenlevingsopbouw

De polder moest een agrarische modelmaatschappij worden met mannen en vrouwen die een positieve bijdrage konden leveren aan de samenlevingsopbouw. Hoewel protestanten de overhand kregen in de polder, telde Kraggenburg juist een hoog percentage katholieken: 40% rond 1955, het hoogste percentage in de polder.

In de polder drongen dominees en pastoors aan op de stichting van verengingen langs confessionele lijnen.

Zo ontstonden aparte stands- en vakorganisaties, vrouwenverenigingen, jeugdclubs, sportclubs, etc. In Kraggenburg werd in 1950 een katholieke en in 1954 een protestante kerk gebouwd. Hervormden en gereformeerden kerkten in hetzelfde gebouw, maar vierden afzonderlijk hun erediensten. In de periode 1951-1955 kreeg Kraggenburg een openbare, een protestante en een katholieke school. In elke dorp werd in de jaren vijftig een vereniging Dorpsbelang opgericht, in Kraggenburg in 1950. De besturen werden zorgvuldig samengesteld naar geloof en stand. De voorzitter was vaak de huisarts, of een grote pachter uit het dorp. Hij moest naar goed gebruik alle geledingen in het dorp met elkaar verzoenen. In 1970 startten de dorpsbelangen het nog steeds bestaande tiendorpen-overleg.

5.4. Accommodatie

Voor verenigingen was accommodatie om te oefenen een probleem. In Kraggenburg oefende de gymnastiek in een oude smederij. De bouw van hotel Van Saaze bezorgde toneelvereniging St. Genesius een plek om te repeteren. In 1960 kwam er een katholiek parochiehuis met vergaderzaal en gymzaal. Eind jaren zeventig keurde de onderwijsinspectie de gymzaal af, en bouwde de gemeente een nieuwe gymzaal. Het parochiehuis werd na een verbouwing in 1980 in gebruik genomen als dorpshuis. De plek van het oude pionierskamp

De Voorst aan de weg naar Marknesse, werd omgevormd tot vakantie- en recreatiegebied. Er kwam een speeltuin en zwembad (1957), horeca, zomerhuisjes en een tennispark, bedoeld voor sporters uit Kraggenburg en Marknesse.

5.5. Ontzuiling

Vanaf de jaren zeventig ontzuilt Nederland langzamerhand. Dit raakte ook de dorpen in de Noordoostpolder. Gereformeerden en hervormden groeiden naar elkaar toe, en hielden steeds meer gezamenlijke erediensten. In 1994 mondde dit in Kraggenburg uit in een Samen op Weg-kerk.

De Kraggenburgse scholen spraken in 1975/1976 al over een fusie, maar de tijd bleek nog niet rijp. In 1997 ontstond met EG-subsidie een ingrijpende samenwerking tussen de drie scholen, met een ochtendprogramma in de eigen school, en geïntegreerde lessen in de middag. Dit bleek geen wettelijke basis te hebben, en Den Haag draaide het experiment terug. Uiteindelijk is in 2002 een samenwerking tussen de katholieke en protestante scholen tot stand gebracht, resulterend in de gezamenlijke oecumenische school *De Lichtwachter*.

5.6. Groei

De Noordoostpolder lag lange tijd geïsoleerd ten opzichte van west-Nederland. Pas in 1976 werd in Zuid-Flevoland gebouwd

en in 1983 kwam de A6 van Amsterdam naar Groningen gereed. Dit bracht de Noordoostpolder dichterbij de Randstad. Men kreeg oog voor de rust, ruimte en goedkope vestigingsmogelijkheden in de polder.

Kraggenburg groeide flink in oppervlakte vanaf midden jaren zeventig. Er werden straten toegevoegd met woningen in rijtjes, twee-onder-een-kap-, en vrijstaande woningen. Daling van de grondprijzen begin jaren negentig bracht de laatste grote uitbreiding van het dorp. Al vanaf 2000 ontstond er een patstelling rondom twee woningbouwlocaties, waardoor de nieuwbouw volledig op slot ging.

5.7. Leefbaarheid onder druk

Kraggenburg wil, net als andere dorpen, voorkomen dat de leefbaarheid te veel onder druk komt te staan, of zelfs achteruit gaat. Signalen zijn o.a. gezinsverkleining en vergrijzing, waardoor het leerlingenaantal op de scholen daalt. Een trend tot schaalvergroting op allerlei terreinen zorgt ervoor dat voorzieningen zich concentreren in de grootste dorpen zoals Marknesse, in Emmeloord, of nog verder weg in de grote steden buiten de Noordoostpolder (hoger onderwijs). Dorpsbelang Kraggenburg wil met behulp van een dorpsplan proactief inspelen op deze veranderingen om de leefbaarheid en een goed voorzieningenniveau in het dorp te behouden.

Gezelligheid

Gezelligheid

Identiteit van Kraggenburg

Ontwikkeling van een gebied is het meest kansrijk als de richting aansluit bij de identiteit van dit gebied.

Hierna wordt de identiteit van Kraggenburg samengevat in:

- vijf kernkwaliteiten over de *hardware* van Kraggenburg en omgeving;
- vijf kernwaarden die de sociaal-emotionele waarden (*software*) van de Kraggenburgers in hun onderlinge relaties uitdrukken;
- een toekomstbelofte.

Intermezzo: werken aan succesvolle dorpen

Succesvolle dorpen zijn over het algemeen dorpen met een duidelijke identiteit. Dorpen waar mensen vanuit een positieve keus met plezier wonen, waar je je mee verbonden voelt, waar je trots op bent.

Een duidelijke identiteit heeft diverse voordelen:

- *een duidelijke identiteit trekt bewoners en bedrijven die daarbij passen 'als vanzelf' aan;*
- *een duidelijke identiteit is sturend voor de communicatie en de marketing. Het dorp 'verkoopt' zichzelf;*
- *een duidelijke identiteit geeft aan professionals houvast en sturing: wat past bij het dorp, wat niet, welke projecten en samenwerkingsverbanden zijn nodig, welke keuzes zijn er?*

De volgende vragen staan centraal: aan welke dorpen werken we, wat hebben we als het klaar is, en voor wie is het dan aantrekkelijk om er te wonen en te werken?

HOOFDSTUK 6

6.1. Kernkwaliteiten

Goede basisvoorzieningen

Voor een klein dorp als Kraggenburg zijn de basisvoorzieningen goed op orde: scholen, peuterspeelzaal, kinderopvang, kerken, rouwzaal, dorpshuis, sportzaal, buurtsuper, snackbar, café, hotel, busverbindingen. Heel wat voor een dorp van krap 1500 zielen.

Rijk verenigingsleven

Kraggenburg telt meer verenigingen dan menig wijk in een grote stad. Een achttal sportverenigingen, een twintigtal clubs gericht op ontspanning en cultuur (toneel). Daarnaast is er de jaarlijkse feestweek, en worden de jaarfeesten in ere gehouden: carnaval, intocht van Sinterklaas, Nieuwjaar, etc.

Aantrekkelijk buitengebied

Rond Kraggenburg ligt veel bos en water: het Voorsterbos, wat verder weg het Kadoelerbos, en ook het vermaarde Waterloopbos met oude proefmodellen van rivieren, havens en kustgebieden.

Kraggenburg heeft een vaarverbinding via de Zwolse vaart met het Zwarte meer. Kraggenburg ligt ook dichtbij 'recreatiemagneten' zoals Vollenhove, Blokzijl, Wieden/Weerribben op 'het Oude Land'. Dit alles maakt dat de Kraggenburgers een bijzonder woonomgeving hebben.

Recreatieve voorzieningen

Het aantrekkelijke buitengebied brengt recreatieve voorzieningen met zich mee: campings, jachthaven, hotel, groepsaccommodaties, mogelijkheden voor outdoor-activiteiten, Netl, Partycentrum De Voorst. ''Het zorgt voor reuring in het dorp'', zo drukt een Kraggenburger het uit.

Betaalbaar wonen

Kraggenburg telt een diversiteit aan woningen uit de periode 1950-1995. Zowel huur- (20%) als koopwoningen, met flinke tuinen en gunstige huur- en koopprijzen in hun klasse.

Samenvattend

Elke kernkwaliteit wordt in onderstaande tabel samenvattend ingevuld met een aantal sub-kwaliteiten.

Goede basisvoorzieningen	Rijk verenigingsleven	Aantrekkelijk buitengebied	Recreatieve voorzieningen	Betaalbaar wonen
Scholen	Sport & Ontspanning	Bos & Water	Fiets- en wandelpaden	Diverse woningtypen
Sportaccommodatie	(Jaar)feesten	Rust	Verblijfs-accommodatie	Huur en Koop
Dorpshuis	Cultuur	Dichtbij Oude Land	Jachthaven	Gunstige prijs/kwaliteitsverhouding

6.2. Kernwaarden

Gemeenschapsgevoel

In Kraggenburg hebben de bewoners een sterke betrokkenheid op elkaar. Lief en ook leed worden met elkaar gedeeld.

Gezellig

Jong en oud vinden het belangrijk samen gezellige activiteiten te ondernemen. In klein verband met het gezin, maar ook met dorpsgenoten, zoals tijdens de feestweek, carnaval, oud en nieuw, sport en ontspanning. Vanuit die betrokkenheid op elkaar ontstaan weer nieuwe activiteiten.

Nuchter

Kraggenburgers zijn nuchter. Men is gewend ergens de schouders onder te zetten. Maar met realiteitszin: wat niet kan, dat kan niet.

Open

Kraggenburg is een open dorp. Iedereen die er komt wonen mag meedoen, maar het hoeft niet. Verschillen worden onderkend en geaccepteerd.

Pioniersgeest

Pioniers gaan het avontuur aan, en moeten het rooien met wat en wie ze aantreffen. Dat zie je terug in de dorpsgeschiedenis van Kraggenburg. Nog steeds gaat Kraggenburg het avontuur aan. Voorbeelden: Netl, Hoeve Marant, de transformatie van het Waterloopbos en andere natuurgebieden. Kraggenburg is in staat zichzelf steeds opnieuw uit te vinden.

Samenvattend

Elke kernwaarde wordt in onderstaande tabel samenvattend ingevuld met een aantal sub-waarden.

Gemeenschapsgevoel	Gezellig	Nuchter	Open	Pioniersgeest
Lotsverbonden	Activiteiten	Praktisch	Omgaan met verschillen	Kansen pakken
Lief en leed delen	Eigen groep	Doen	Acceptatie	Over schaduw heen springen
Open	Samen	Realistisch	Respectvol	Organiserend vermogen

6.3. Toekomstbelofte: ruimte voor recreatie en wonen

Kraggenburg ligt in een prachtige en afwisselende (woon) omgeving. Een omgeving die uniek is in de polder en die grote kansen biedt voor recreatie. Recreatieve ontwikkeling, met de daaruit voortvloeiende economisch spin off, is de hefboom voor de ontwikkeling van het dorp tot 2025.

De omgeving is met name geschikt voor natuurminnaars en liefhebbers van wat rustiger buitensporten zoals wandelen, fietsen, varen, vissen, paardrijden, zwemmen, mountainbiken, outdoor-activiteiten, in de winter langlaufen en in de zomer zelfs zweefvliegen. Met het Voorsterbos, het Zwarte meer, Netl en het Waterloopbos beschikt het gebied over trekkers van formaat, waar je voor terugkeert. Dorpsbewoners dragen dit aspect met trots uit, en zijn actief bezig met hun woonomgeving: vrijwilligers helpen Natuurmonumenten met bosonderhoud en geven rondleidingen in het Waterloopbos.

In de omgeving van het dorp zijn bijzondere, hoog-technologische, pionierende bedrijven gevestigd op het gebied van luchtvaart, waterbouw en materiaalontwikkeling. Ze zijn de opvolgers van het Waterloopkundig laboratorium en passen prima bij de pioniersgeest in de polder. (Oud-)medewerkers van deze bedrijven geven rondleidingen aan nieuwsgierige bezoekers.

Kraggenburg is een open dorp, waar recreanten en buitenstaanders welkom zijn. Deze open sfeer, de bijzondere woonomgeving met natuur, water, bos, gecombineerd met betaalbaar wonen trekt mensen aan. Niet alleen recreanten, ook (nieuwe) bewoners. Kraggenburg is een ontspannen en gewilde plek om te zijn. Een dorp waar je gekend wordt. Een dorp 'bij de tijd', met moderne voorzieningen, gezelligheid en zorg voor elkaar.

Wat betekent gezelligheid voor u?

"Je kunt in Kraggenburg onderdeel van de groep zijn, maar het hoeft niet en dan is het ook goed."

"Als geboren en getogen Kraggenburgster vind ik het leuk om af en toe naar Amsterdam te gaan. Veel culturen, veel nationaliteiten en je kunt er anoniem je gang gaan."

Wat betekent gezelligheid voor het dorp?

"Op het schoolplein is het gezellig. Op dat schoolplein gebeurt een hele hoop: ont-moeting. Als er één school komt, zou dat mooi zijn."

"Hoe houden we de gezelligheid in het dorp? We vergrijzen en moeten zorgen dat er voorzieningen komen voor ouderen, zodat zij in het dorp kunnen blijven wonen."

een goede school, een rijk verenigingsleven, een ontmoetingsplaats, beschikbaarheid van (mantel)zorg. Dit past bij de kernwaarden ‘gemeenschapsgevoel’ en ‘gezelligheid’.

7.2.2. Jongeren en ouderen

Een aantal jongeren heeft aangegeven graag in Kraggenburg te willen blijven wonen, waarbij de grenzen van het dorp relatief zijn. Zij ervaren geen belemmering om voor een aanbod te reizen naar Ens, Marknesse of Zwolle. Goede (bus) verbindingen zijn voor hen belangrijk. Voor de groeiende groep ouderen is de vraag ‘hoe word ik prettig oud in mijn dorp’ een belangrijke vraag. In hun enigszins ‘krimpende wereld’ groeit juist het belang van hun directe leef- en woonomgeving.

7.2.3. ‘Het nieuwe pionieren’

Voor de duur van dit dorpsplan zullen veel bij het dorp betrokken instellingen minder financiële armslag hebben dan de afgelopen jaren. De mogelijkheden zijn beperkt en instellingen vragen om initiatieven van onderop. Dit geldt voor gemeente, Mercatus, de Zorginstellingen, scholienstichting AVES. Deze en andere instellingen zullen een groter beroep doen op de zelfredzaamheid van individuen, en het zelforganiserend vermogen van dorpen en wijken. Dit geldt ook voor Kraggenburg.

‘Het nieuw pionieren’ is nodig om de zelfredzaamheid en het zelforganiserend vermogen op allerlei terreinen vorm te geven: (mantel)zorg, wonen, accommodatie, groenonderhoud, dorpsactiviteiten, etc. De Kraggenburgse kernwaarden ‘gemeenschapsgevoel’, ‘nuchter’ en ‘pioniersgeest’ ondersteunen deze ontwikkeling. Juist in het ‘nieuwe pionieren’ moet de ambitie voor de toekomst van Kraggenburg worden gezocht, waarbij niet langer aan het verlangen naar ‘groter groeien’ wordt vastgehouden.

7.3. Visie thema ‘Wonen, verkeer en openbare ruimte’

7.3.1. Wonen

Doelgroepen

Jongere en oudere Kraggenburgers geven te kennen graag in hun dorp te willen blijven wonen vanwege familie, vrienden, het verenigingsleven, de saamhorigheid. Voor zowel starters als senioren moet dan wel een geschikt woningaanbod beschikbaar zijn. De woonwensen van tweeverdienende starters verdienen daarbij extra aandacht, omdat zij veelal uitstijgen boven de inkomensnorm voor een huurwoning, terwijl kopen (nog) geen optie is. Tenslotte lijken er particulieren te zijn die individueel – of misschien ook als groep – op een kavel willen bouwen.

Over de woonwensen van genoemde doelgroepen is in kwantitatieve en kwalitatieve zin momenteel te weinig bekend om daarop een strategie voor de toekomst te baseren.

Realisatie-opties

De woningbehoefte in Kraggenburg kan langs drie lijnen worden ingevuld: renoveren van bestaande (huur)woningen, kleinschalig inbreiden in de dorpskern, uitbreiden aan de rand van het dorp. Steeds gaat het om kleinschaligheid, omdat te voorzien valt dat de marktvraag en het beschikbare kapitaal voor woningbouw de komende jaren bescheiden zal zijn. De gemeente en Mercatus gaan ervan uit dat van verdere uitleg in de dorpen nagenoeg geen sprake meer zal zijn. De verwachte vraag tot 2030 wil zij liever opvangen via transformatie, inbreiden en sloop/nieuwbouw. Door deze veranderde marktomstandigheden is een nieuwe manier van denken over realisatie van woningen komende jaren van belang. Niet alleen grijpen naar het middel van dorpsuitbreiding, maar ook ander opties overwegen: appartementen in een kerk, nieuwe woonvormen op boerenerven, renoveren van gedateerde huurwoningen, etc.

Renoveren

Veel huurwoningen in de Noordoostpolder zijn 50, 60 jaar oud. Eigenaar Mercatus bepaalt in 2011/2012 de strategie per woning voor het totale woningbestand in de Noordoostpolder: welke woningen blijven in exploitatie, welke woningen worden verbeterd, verkocht of gesloopt, en in welk jaar ongeveer? Dit 'strategisch voorraadbeleid' van Mercatus is medio 2012 gereed. Mogelijke ingrepen in de woningvoorraad worden uitgevoerd met respect voor de stedenbouwkundige en architectonische kenmerken van de polderdorpen. 'Verduurzaming' van het woningbestand is een belangrijk doel van Mercatus, dat zich voor de huurder vertaalt in lagere energiekosten. Mercatus wil de uitkomsten en consequenties van het strategisch voorraadbeleid graag met Dorpsbelang Kraggenburg bespreken. Duidelijk is al wel dat het bestand huurwoningen van Mercatus in Kraggenburg van redelijke kwaliteit is, zodat grootschalige sloop, gekoppeld aan nieuwbouw in Kraggenburg niet voor de hand ligt. Overigens: de maatschappelijke rol van Mercatus is het voorzien in de woningbehoefte van mensen die niet tegen normale marktcondities (vrije sector huur of koop) in hun woningbehoefte kunnen voorzien. De doelgroep van Mercatus heeft een gezamenlijk gezinsinkomen van maximaal 34.085 euro per jaar.

Inbreiden

In de kern van Kraggenburg staan bijzondere gebouwen zoals kerken, scholen, winkels, dorpshuis, gymzaal. Als een of meerdere van deze gebouwen niet meer nodig zijn, kunnen deze een andere bestemming krijgen, terwijl ook sloop/nieuwbouw mogelijk is. Bij dit 'inbreiden' kunnen veranderingen in de groenstructuur optreden. Niet zozeer *minder* groen, als wel een *wijziging* in de groenstructuur.

Uitbreiden

Dorpsuitbreiding van Kraggenburg – zoals in het verleden aan de west- en oostzijde van het dorp – ligt sinds de recente eeuwwisseling stil. Uitbreidingmogelijkheden waren er op twee kavels. Begin 2011 ging het *Bestemmingsplan Kraggenburg, West & Zuid fase 1* voorontwerp nog uit van de ontwikkeling van beide kavels – Penders en Paauw - elk voor de helft (fase 1). In totaal 151 woningen, in verschillende segmenten. De gemeente heeft echter in maart 2012 te kennen gegeven te stoppen met de ontwikkeling van kavel-Paauw. Een overeenkomst met de ontwikkelaar over kavel-Penders (Kraggenburg-Zuid) wordt opgesteld, waarna een nieuw bestemmingsplan en stedenbouwkundig plan in de tweede helft van 2012 volgt. Het programma en de ontwikkelstrategie van deze locatie is nog onbekend. Wenselijk is een koppeling met de marktvraag vanuit het dorp Kraggenburg.

Buitengebied

Door de schaalvergroting, en bedrijfsbeëindiging komen regelmatig erven van agrariërs vrij. Zo'n 3% van het totaal aantal boerenbedrijven per jaar, ofwel zo'n 500 bedrijven voor de gehele Noordoostpolder tot 2020. Toegepast op Kraggenburg e.o. gaat het om enkele tientallen erven tot 2020. Dit biedt mogelijkheden voor bijzondere woonvormen, nieuwe bedrijvigheid en combinaties hiervan. Op dit moment bestaat voor de omzetting naar een nieuwe bestemming geen gemeentelijk beleid. Omzetting naar een woonbestemming is problematisch vanwege strenge milieuwetgeving (geur en geluid). Mogelijk zal een wetswijziging in de nabije toekomst leiden tot verruiming/vrijstelling van deze milieu-eisen.

7.3.2. Verkeer

Kraggenburg is een langsdorp, waar het verkeer niet door de kern gaat, maar er langs. Een sterk punt, dat de rust en de verkeersveiligheid in het dorp ten goede komt, zo vinden bewoners. Nadeel is echter dat doorgaande wegen het dorp scheiden van het Voorsterbos en de Zwolse- en Leemvaart. Het is wenselijk het dorp nog meer te verweven met het buitengebied, via bijvoorbeeld fietspaden, oversteekplaatsen, overgangen naar het bos, e.d.

7.3.3. Openbare ruimte

Kraggenburg heeft een sterke groenstructuur – brink, radialen, windsingel, zichtassen op de polder – dat behoort tot het DNA van het dorp. Kleine aanpassingen zijn mogelijk, maar grote ingrepen tasten dit DNA aan. Duidelijk is dat het groenonderhoud door de gemeente in de toekomst minder intensief zal zijn. Mogelijk kan dit gecompenseerd worden door groenzelfbeheer door dorpsbewoners.

7.4. Visie thema ‘Zorg, welzijn, onderwijs en kerken’

7.4.1. Zorg en welzijn

Voor oudere bewoners is een belangrijk doel dat zij zo lang mogelijk (zelfstandig) in hun vertrouwde Kraggenburg kunnen blijven wonen. Kraggenburg is echter te klein voor grootschalige gezondheidszorg. Daarom moet gezocht worden naar mogelijkheden om invulling aan ‘moderne zorg’ te geven, in het dorp.

Zorg gaat overigens niet alleen over ouderen, maar over alle Kraggenburgers die meer of minder kwetsbaar zijn en die hun participatie in de samenleving en hun welbevinden in stand willen houden of vergroten. Zij zijn door psychische, sociale of lichamelijke beperkingen meer dan anderen afhankelijk van steun uit hun omgeving: mantelzorgers, vrijwilligers,

professionals, voorzieningen. Zorg is ook: aandacht en verzorging voor kinderen en gezonde mensen om gezond en vitaal te blijven. Als we voor elkaar zorgen, zijn en voelen we ons met elkaar verbonden. In die zin gaat welzijn en sociaal welbevinden vaak ‘voor de zorg uit’.

‘Moderne zorg’ kan betekenen nieuwe voorzieningen. Bewoners opperen een kleinschalig woon-zorgclustertje, en een vaste plek voor gezondheidszorg: een zorgpunt/prikpost/ behandelplek van huisarts/fysiotherapeut/ergotherapeut/ spreekuur thuiszorg. ‘Moderne zorg’ kan ook betekenen het zoeken van krachtige combinaties van mantelzorgers en vrijwilligers aan de ene kant en professionele zorgverleners aan de andere kant. Professionele inzet van een verpleegkundige of huishoudelijke hulp blijft nodig. Maar evenzeer welzijnsactiviteiten en praktische hulp, die ertoe bijdragen dat mensen zich prettig blijven voelen en zich onderdeel blijven voelen van de gemeenschap.

Dergelijke ‘collectieve arrangementen’ gaan bijvoorbeeld over het inzichtelijk maken van de zorgbehoefte, het organiseren van mantelzorg en vrijwilligers, het maken van afspraken over collectieve arrangementen, het onderzoeken van de effectiviteit van de geboden zorg- en welzijnsactiviteiten. Nieuwe zorg-oplossingen kunnen alleen ontstaan en georganiseerd worden door samenwerking tussen partijen die ‘op de huid van het dorp’ opereren.

Dorpsbelang, de Zorggroep Oude en Nieuwe Land en Carrefour denken dat dit alleen bottom-up en ‘werkenderweg’ lukt.

De spelers

Het dorp kan en wil verantwoordelijkheid dragen voor collectieve zorg- en welzijnsactiviteiten. Bewoners hebben kennis van het wonen en leven in het dorp, van de oplossingen die bewoners met elkaar bedenken en uitvoeren, en van de wijze waarop bewoners zich organiseren. Zij kan voorstellen doen voor collectieve arrangementen.

Zorggroep Oude en Nieuwe Land levert huishoudelijke en verpleegkundige hulp, en wil dit doen vanuit de omstandigheden en context van de cliënt. Niet alleen individuele zorg op een manier die *individuele* cliënten verder helpt, maar zorg die merkbaar en voelbaar is in de sociale context in het dorp Kraggenburg. Een zorgaanbod dat is verbonden met de sociale omgeving van de cliënten. De Zorggroep wil bijdragen aan te leveren collectieve arrangementen. Overigens zijn en blijven individuele cliënten vrij om voor hun zorgvragen een zorgaanbieder naar keuze te zoeken. Carrefour is een belangrijke zorgpartner, door taken op het gebied van vrijwilligers- en mantelzorgondersteuning, warme maaltijdvoorziening, seniorenadvisering en de organisatie van welzijnsactiviteiten. De kracht en opdracht van Carrefour ligt in het inzichtelijk maken van de behoefte,

het helpen organiseren van mantelzorg en vrijwilligers, en het opzetten van activiteiten voor diverse doelgroepen. Carrefour zet in op de preventieve kant, ‘voor de zorg uit’, waarbij de inzet van Welzijn Nieuwe Stijl er voor zorgt dat de mensen en/of hun omgeving aangesproken worden op het zelforganiserend vermogen. Carrefour stapt in bij een geconstateerde grotere behoefte, en stapt weer terug als de nodige zelfstandigheid of zelforganiserend vermogen is ontwikkeld.

De gemeente Noordoostpolder heeft als uitgangspunt dat in de toekomst meer een beroep gedaan zal worden op het zelforganiserend vermogen van dorpen en wijken. Zie daarvoor ook de nota *Sociaal en vitaal, op eigen kracht* van de gemeente Noordoostpolder. Het stimuleren en inzetten van het zelforganiserend vermogen van het dorp is belangrijk, mede vanwege de positieve invloed op efficiency en effectiviteit van de geboden professionele zorg- en welzijnsactiviteiten.

7.4.2. Onderwijs

Voor Kraggenburgers is sterk onderwijs een belangrijk punt om het dorp leefbaar te houden. Het liefst ziet men dit gecombineerd met peuterspeelzaal, en voor-, tussen- en naschoolse opvang.

Samenwerking tussen beide scholen – de Pionier en de Lichtwachter - vinden velen gewenst om ook bij dalende leerlingenaantallen in de toekomst sterk onderwijs in het dorp te kunnen bieden. Scholenstichting AVES geeft aan dat het initiatief hiervoor ligt bij het dorp: bij de schoolleiding en de ouders. Beide schoolleidingen zijn in gesprek met elkaar en met de ouders om de toekomstige samenwerking en de vorm daarvoor te verkennen. Strategisch is een zekere snelheid in het proces gewenst en, een gerichtheid op wat het dorp over tien jaar nodig heeft. De samenwerking moet vorm krijgen op de werkvloer en niet twee aparte scholen onder één dak opleveren.

7.4.3. Kerken

De protestantse gemeente en katholieke parochie in Kraggenburg beschikken beide over een eigen kerkgebouw, waarvan verwacht wordt dat de exploitatie in de toekomst een te zware last zal worden. Beide kerkgemeenschappen zijn in gesprek over samenwerkingsverbanden met elkaar en met naburige dorpen. In een mogelijk nieuwe gezamenlijke accommodatie in Kraggenburg (zie 7.4.5.) zouden in de toekomst religieuze activiteiten georganiseerd kunnen worden.

7.4.5. Accommodatie

Het waarborgen van ontmoeting, gezelligheid, sociale cohesie is voor jong en oud in Kraggenburg een belangrijk punt voor de toekomst. Kraggenburgers wensen daarvoor een vernieuwde gemeenschappelijke voorziening. Deze voorziening is een uitdrukking van nieuwe samenwerkingsvormen: het mogelijk samengaan van beide scholen, de mogelijkheid dat kerkgemeenschappen gebouwen afstoten, invulling van moderne zorg, betrekken van het dorpshuis. Kraggenburgers streven een Multifunctionele Accommodatie (MFA) na, waarin alle groepen zich thuis voelen en zoveel mogelijk activiteiten onderdak kunnen vinden. De gemeente Noordoostpolder wil in de toekomst één accommodatie per dorp/wijk in stand houden, met daarin een bundeling van functies. De gekozen invalshoek tot 2014 is de vorming van kindcentra, samenwerkingsverbanden tussen tenminste basisonderwijs, peuterspeelzaal en kinderopvang. Zowel de gemeente als scholenstichting AVES geven aan dat het initiatief voor samenwerking - en in het verlengde daarvan een vernieuwde gezamenlijke accommodatie - bij het dorp zelf ligt. Een vernieuwde accommodatie kan er alleen komen met een gezonde financiële onderbouwing. Daarbij spelen afschrijving op en onderhoud van de bestaande (oude) accommodaties en mogelijke zelfwerkzaamheid vanuit het dorp een rol. Samenwerking op het gebied van accommodatie kent in

Kraggenburg een lange geschiedenis met zowel successen als samenwerkingspogingen die het niet gehaald hebben.

Er bestaat overeenstemming dat bij het opstarten van een nieuw samenwerkingsproces er trekkers en volgers zijn. Dit komt tot uitdrukking in drie ringen van betrokken partijen, ingedeeld naar intensiteit en volgtijdelijkheid van hun betrokkenheid bij het proces.

Ring 1 bestaat uit Dorpsbelang als trekker, en de 'kindgerelateerde' instellingen: de scholen *De Lichtwachter* en *De Pionier*, Stichting Peuterspeelzalen Noordoostpolder (SPN), en Stichting Kinderdagverblijven Noordoostpolder (SKN). Daarnaast Stichting Dorpshuis Kraggenburg als leverancier van accommodatie in het dorp.

Ring 2 bestaat uit de stichting voor primair onderwijs AVES waartoe beide in ring 1 genoemde scholen behoren. Daarnaast de beide kerkgemeenschappen: de RK Heilige Ireneüsparochie en Protestantse gemeente Kraggenburg.

Ring 3 bestaat uit alle overige partners die een bijdrage kunnen leveren aan samenwerkingsverbanden en die mogelijk gebruik willen maken van een gezamenlijke accommodatie:

Zorggroep Oude en Nieuwe Land en overige (para)medische zorgverleners (fysiotherapeut, huisarts, logopedist), IGW, Carrefour, verenigingen in de cultuur-, sport-, welzijnswereld, muziekschool, huiswerkbegeleiding, etc.

7.5. Visie thema ‘Werk, bedrijvigheid, recreatie’

7.5.1. Zorg- en recreatieboerderijen

Kraggenburg heeft ruimte en een fraaie, rustgevende omgeving die mogelijkheden biedt om te ondernemen, met name in de zorgsector (zorgboerderijen) en recreatiesector. Bijvoorbeeld op de boerenerven, waarvan er als gevolg van schaalvergroting in de landbouw, jaarlijks een aantal vrijkomen. Hiervan bestaan al een aantal voorbeelden: Hoeve Marant, de Appelhof, de Vuurtoren. De kernwaarde ‘pioniersgeest’ ondersteunt de verdere ontwikkeling van dergelijke bedrijvigheid. Het biedt Kraggenburgers werk in de zorg- en de recreatiesector. Het huidige bestemmingsplan landelijk gebied biedt overigens weinig mogelijkheden. Voor de nu bestaande zorgboerderijen zijn indertijd aparte procedures gevolgd (‘postzegelplannen’). Gemeente Noordoostpolder gaat ten aanzien van zorgboerderijen beleid maken op twee dimensies. Ten eerste wat betreft de criteria waar zorgboerderijen aan moeten voldoen. Ten tweede ten aanzien van de plek waar zorgboerderijen gevestigd kunnen worden. Dit laatste zal zijn beslag krijgen in het nieuwe bestemmingsplan Landelijk Gebied (2014).

7.5.2. Recreatie vanuit ondernemersperspectief

Kraggenburgse recreatieondernemers werken aan het in de markt zetten van de eigen producten en diensten. Gezamenlijk bieden zij arrangementen aan, waardoor gasten langer in het gebied blijven. Als sterke punten van de omgeving zien zij de variatie in het recreatief aanbod ter plaatse, streekproducten, rust en ruimte, schone lucht en het bieden van onthaastingsmogelijkheden aan gasten. De ondernemers willen het gebied Kraggenburg e.o. beter als totaal-product in de markt zetten. Noordwest Overijssel is voor hen een belangrijk marktgebied. Het gebied trekt veel recreanten in een segment – ‘eenvoudig toerisme’ - dat past bij wat Kraggenburg te bieden heeft. De ondernemers hebben de wens tot verdere uitbreiding van fiets- en wandelroutes in de omgeving, en ‘meer doen met water’, zoals een strandje, vaarroutes, kanoverhuur, etc. Van de gemeente verwacht men een zekere dienstbaarheid aan ondernemersinitiatieven, waaronder een ruimer planologisch kader, zodat (uitbreidings)plannen niet hoeven te stagneren. Trekkers voor toeristisch-recreatieve ontwikkeling liggen ook in de cultuurhistorie. In Kraggenburg e.o. gaat het om bijvoorbeeld de lichtwachterswoning Oud-Kraggenburg, de geschiedenis van de inpoldering en het Waterloopbos, als onderdeel en uitdrukking van Nederlands waterbouwtechnisch vernuft.

7.5.3. Recreatie vanuit gemeentelijke visie

Toerisme en recreatie is speerpunt in het programma 2010-2014. Het is een groeisector en om die reden wil de gemeente de sector ontwikkelen tot een belangrijke economische pijler, die kansen biedt voor recreatie-ondernemers en hun werknemers. Daarnaast stimuleert een bloeiende recreatie-industrie de vitaliteit van en leefbaarheid in de polder. De gemeente ziet Kraggenburg als onderdeel van de oostrand van de polder, een aantrekkelijk punt voor verblijfsrecreatie, gericht op met name gezinnen, stellen en senioren. Het gaat om rustige vormen van recreatie: wandelen, fietsen, varen. Wat betreft verblijfsaccommodatie is in de markt een dubbele trend waarneembaar: die van eenvoud en authenticiteit, en die van luxe en smaak. Voor Kraggenburg is met name inspelen op de eerste trend passend. In de Noordoostpolder ontbreekt een gedifferentieerd aanbod van verblijfsaccommodaties, vooral in het luxe en innovatieve segment. De gemeente zoekt en stimuleert samenwerking tussen ondernemers op het gebied van productontwikkeling en promotie. De ontwikkeling van wandel- en fietsroutes is een prioriteit, omdat dit een belangrijk groeisegment is in de toeristisch-recreatieve markt. Met name verbindingen tussen Steenwijkerland en de polder zijn belangrijk. Het vergroten van de belevingswaarde vraagt extra aandacht. Denk aan creëren van rustpunten, toeristische

opstapplaatsen, oplaadpunten voor elektrische fietsen en een belevingsroute met thema’s als landschapsarchitectuur, tuinen, boerderijen, erfgoed en streekproducten. De gemeente Noordoostpolder wil de samenwerking met de gemeenten Steenwijkerland, Lemsterland en Urk opzoeken. Daarnaast streeft zij op termijn een helder ruimtelijk-planologisch kader na, zodat procedures en vergunningverlening sneller verlopen. De gemeente streeft vooral naar initiatieven die voortkomen uit onderlinge samenwerking, alsook naar innovatieve activiteiten die passen bij de gebiedskenmerken ter plaatse en die de beleving - het verhaal achter een object - versterken.

7.5.4. Recreatie vanuit Natuurmonumenten

De belangrijkste eigenaar van natuurgebieden in Kraggenburg - Vereniging Natuurmonumenten - is op zoek naar nauwere relaties met de omwonenden van haar bezit. Onder de noemer *Toekomst Voorsterbos* is Natuurmonumenten een proces gestart om inwoners en ondernemers van o.a. Kraggenburg te bevragen over hun ideeën, wensen en plannen die raken aan het bezit van Natuurmonumenten in Kraggenburg e.o. Eind 2012 moet er voor het Voorsterbos e.o. een plankaart liggen met nieuwe initiatieven. Randvoorwaarden zijn: de natuur mag niet inleveren, de exploitatie van natuurgebieden mag niet duurder worden, de activiteiten moeten zichzelf bedruipen.

Er wordt een studie gedaan naar een pontje of brug over de Zwolse vaart, omdat dit een 'rondje Voorsterbos-Waterloopbos' mogelijk maakt. Andere voorbeelden die het recreatieve aanbod van Natuurmonumenten versterken zijn: kunstmanifestaties zoals *Kielzog (2008)* en *Drift (2012)* in het Waterloopbos, open luchttheatervoorstellingen in het Waterloopbos, trekkershutten op camping *De Stiente*.

7.6. Visie thema 'Verenigingsleven en sociale activiteiten'

Een van de kernkwaliteiten van Kraggenburg is een rijk verenigingsleven. Kraggenburgers willen dit verenigingsleven graag in stand houden. Bestuursfuncties zijn soms moeilijk in te vullen. Samenwerking op bestuursniveau in bijvoorbeeld een omnisportvereniging kan hiervoor een oplossing zijn. Aanpassingen van sociale activiteiten aan de tijdgeest is nodig. Zoals activiteiten in relatie tot inburgering voor Moelanders; de arbeidsmigranten uit Polen en andere Midden- en Oost-Europese landen. De werkgroep Buitenlandse werknemers is hier daadwerkelijk mee aan de slag. Zij krijgt hierbij ondersteuning van welzijnsorganisatie Carrefour, woningcorporatie Mercatus en IGW (Integraal Gebiedsgericht Werken).

Carrefour gaat daarbij uit van Welzijn Nieuwe Stijl: instappen bij een geconstateerde behoefte, terugstappen als de nodige zelfstandigheid of zelforganiserend vermogen is ontwikkeld.

7.7. Van visie naar strategische maatregelen

7.7.1. Kraggenburg tot 2025

Een aantal belangrijke ontwikkelingen raken de Noordoostpolder en Kraggenburg in de periode tot 2025. De bevolking van de polder zal niet of nauwelijks toenemen. Kraggenburg behoudt ongeveer het huidige aantal inwoners. Het is belangrijk de bestaande bevolking zo lang mogelijk vast te houden. Door de economische crisis zullen de bij het dorp betrokken instellingen minder financiële armslag hebben. Naar verwachting is dit geen kortstondig conjunctureel verschijnsel. Veel instellingen zoeken daarom naar manieren om vrijwillige en professionele inzet efficiënt te combineren. Het zelforganiserend vermogen van Kraggenburg zal tot 2025 door instellingen veelvuldig aangesproken worden. De bevolking van Kraggenburg vergrijst. Voor de oudere bewoners is een belangrijk doel zo lang mogelijk (zelfstandig) in hun vertrouwde omgeving te blijven wonen. Daarvoor is professionele verpleegkundige of huishoudelijke hulp nodig, maar ook welzijnsactiviteiten en praktische hulp. Deze dragen ertoe bij dat mensen zich onderdeel blijven voelen van de gemeenschap.

Dit moet wel georganiseerd worden. Het aantal kinderen in Kraggenburg neemt af, waardoor de basis voor beide scholen kleiner wordt. Het is de wens van veel Kraggenburgers om sterk onderwijs en andere voorzieningen te behouden in het dorp. Het liefst ziet men de voorzieningen gehuisvest in een gezamenlijke accommodatie. Door gezins-verdunning neemt de vraag naar woningen – ondanks de stagnerende bevolking – polderbreed nog iets toe. Gemeente en Mercatus willen die vraag in de Noordoostpolder opvangen door het aanboren van andere opties dan het traditionele uitbreiden. Denk aan renovatie van de bestaande voorraad, appartementen in leegkomende gebouwen, zoals kerken, nieuwe woonvormen op boerenerven, etc. In Kraggenburg lijkt de komende jaren nog enige ruimte voor uitbreiding in een bescheiden tempo te zijn op kavel-Penders. De recreatiemogelijkheden rond Kraggenburg kunnen het dorp in potentie een grote economische impuls geven. De recreatiesector is een groeisector en levert bestedingen, werk en inkomen op. Optimale benutting van deze hulpbron is essentieel voor de ontwikkeling van Kraggenburg tot 2025; recreatie als hefboom voor Kraggenburgs toekomstige ontwikkeling.

7.7.2. Vier centrale thema's

Op basis van het voorgaande en de identiteit van Kraggenburg (hoofdstuk 6), komen tot 2025 vier centrale thema's naar voren:

- Recreatie;
- Wonen;
- Accommodatie;
- Zorg.

Deze vier kernthema's worden in hoofdstuk 8 uitgewerkt tot vier strategische maatregelen, met daarbij behorende activiteiten. De vier maatregelen dragen bij aan realisatie van het hoofddoel van het geformuleerde dorpsprogramma.

Visie op Kraggenburg

”Accommodatie: op één plek zorg en welzijn, onderwijs en kerken, rouwen en trouwen, scholen en kinderopvang/peuterspeelzaal.”

"Opa heeft een elektrische rollator en brengt zijn kleinkind naar die ene school die er is. Achter zich aan trekt hij een golfkarretje. Ofwel: voor jong en oud is hier plaats."

”Een toekomstig Multi Functioneel Centrum is een honingraatstructuur.
De honing - een zorgpunt o.i.d. - maakt het aantrekkelijk om
er naar toe te gaan.”

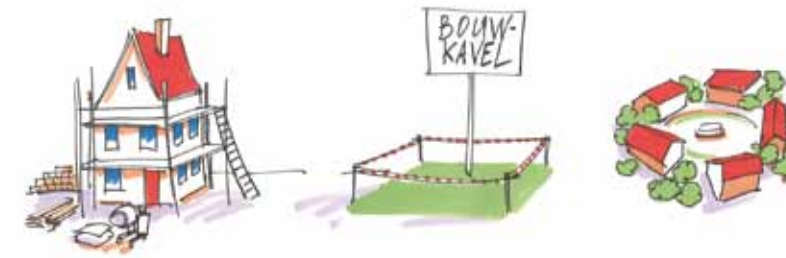

"Mocht er gebouwd gaan worden, dan graag een divers aanbod, passend bij de tijd. Voor jongeren niet te dure koopwoningen of huurwoningen."

Visie op Kraggenburg

"In 2025 is Kraggenburg een sterke en open leefgemeenschap, gesymboliseerd door de verschillende kraggen (drijvende pollens) aan elkaar, in een open plas."

STARTERS

NIEUW

OUDEREN

"Wat betreft de huizen: van alles wat, woningen voor jong tot oud."

Van groeien naar kiezen

"Je moet anders gaan denken. De afgelopen 50 jaar konden we redeneren vanuit groei. Dat kan niet meer. Hoe kun je dan toch de voorzieningen handhaven, ook over 20-30 jaar? We moeten echt keuzes maken."

”Voldoen aan de woningbehoefte, met nadruk op jongeren en (nieuwe) ouderen. Renoveren van bestaande woningen (energiezuinig). Rekening houden met mensen die samen iets willen bouwen.”

Dorpsprogramma Kraggenburg

Voor Kraggenburg is een dorpsprogramma geformuleerd voor de periode medio 2012-medio 2015. Dit programma komt voort uit de visie op het dorp tot 2025 en de identiteit van Kraggenburg.

8.1. Hoofddoel

De hoofddoel van het dorpsprogramma Kraggenburg luidt:

”Ruimte bieden aan recreatie en wonen”

Doel is de vitaliteit van het dorp te behouden en te verbeteren, in de periode tot 2025. Dit is meer dan een defensieve strategie, want behoud van de vitaliteit van Kraggenburg kan alleen door te moderniseren: meer en anders gebruik maken van het zelforganiserend vermogen van het dorp, scherpe keuzes maken, nauwe samenwerking tussen bij het dorp betrokken partijen, het potentieel om Kraggenburg te onderscheiden van andere dorpen verder benutten. De basis vinden we in de identiteit van het dorp. Deze identiteit is krachtig en in staat om de noodzakelijke modernisering vorm te geven. Met de ‘goede basisvoorzieningen’, een ‘rijk verenigingsleven’, ‘gemeenschapsgevoel’ en ‘gezellig’ zijn de basiskwaliteiten en –waarden voor een vitaal dorp al aanwezig. Door verdere benutting van het ‘aantrekkelijk buitengebied’ en de al bestaande ‘recreatieve voorzieningen’ kan het dorp zich

verder gaan onderscheiden van andere dorpen in de Noord-oostpolder. De waarden ‘nuchter’, ‘open’ en ‘pioniersgeest’ dragen er toe bij dat aanwezige kansen worden verzilverd.

8.2. Vier strategische maatregelen

Vier maatregelen dragen bij aan het hoofddoel van het dorpsprogramma:

- Het stimuleren van de recreatieve activiteiten;
- Verkrijgen van inzicht in en realiseren van de woningbehoefte;
- Uitvoeren pilot nieuwe samenwerking en gezamenlijke accommodatie;
- Uitvoeren pilot (zelf)organisatie zorg voor Kraggenburg.

Onder elk van de vier maatregelen vallen een aantal activiteiten. Deze activiteiten worden hierna per maatregel uitgewerkt. Zwaartepunt in realisatie ligt in de jaren 2013 en 2014. De manier waarop het dorpsprogramma wordt bestuurd is omschreven in paragraaf 8.4.

8.2.1. Het stimuleren van de recreatieve activiteiten

Maatregel A: het stimuleren van de recreatieve activiteiten.

Het stimuleren van recreatieve activiteiten is de belangrijkste drager van het dorpsplan. Met recreatie wil Kraggenburg zich nadrukkelijk onderscheiden van andere dorpen in de omgeving. Recreatie dient als hefboom voor de toekomstige ontwikkeling van het dorp. De recreatieve potentie kan beter benut worden. Dit vereist initiatief, wat past bij de kernwaarde ‘pioniersgeest’. Realisatie van de maatregel verloopt via uitvoering van acht activiteiten.

A1: Versterken zelforganisatie recreatieondernemers

Kraggenburg e.o. telt zo’n 15 recreatieondernemers.

De meesten van hen zijn verenigd in *Ontmoet Kraggenburg*.

De ondernemers willen het gebied Kraggenburg e.o. in de markt zetten. Dit kan alleen in gezamenlijkheid. Dit vereist versterking van de bestaande zelforganisatie van recreatieondernemers.

Eind 2012: alle Kraggenburgse recreatieondernemers zijn lid van *Ontmoet Kraggenburg*. Er is een globaal plan van aanpak voor de gezamenlijke activiteiten tot medio 2014. De organisatievorm past bij de te ontplooiën gezamenlijke activiteiten.

A2: Promotie bestaand recreatie-aanbod

Op dit moment is het lastig voor klanten om overzicht te krijgen van het totale recreatie-aanbod in Kraggenburg e.o. *Ontmoet Kraggenburg* creëert een dergelijk overzicht.

Deze promotie richt zich voornamelijk op fietsers en wandelaars, die starten en stoppen in Steenwijkerland. Ontmoet Kraggenburg zoekt de samenwerking op met de gemeente Noordoostpolder, die hierbij (financiële) ondersteuning kan bieden. Een koppeling wordt tevens gelegd naar de polderbrede promotie-inspanningen van *Buitengewoon Noordoostpolder*.

Voor 1 oktober 2012: plan van aanpak voor gezamenlijke promotie in 2013, met aanvraag voor financiële ondersteuning gemeente Noordoostpolder.

A3: Productontwikkeling

Kraggenburgse recreatieondernemers hebben de wens tot uitbreiding van het recreatieve aanbod: fiets- en wandelroutes, ‘meer doen met water’, zoals een strandje, vaarroutes, kanoverhuur, etc. Kansen liggen tevens in de cultuurhistorie en de techniek: verhalen over de geschiedenis van de inpoldering, het Waterloopbos als onderdeel en uitdrukking van Nederlands waterbouwtechnisch vernuft, de verhalen van technisch innovatieve bedrijven in het Geomaticapark.

Ontmoet Kraggenburg lanceert in 2013 en 2014 een nieuw product dat innovatief, duurzaam en onderscheidend is, en goed bij het karakter van het gebied past. Voor 1 oktober 2012: plan voor productlancerings in 2013 en 2014, met aanvraag voor financiële ondersteuning gemeente Noordoostpolder.

**A4: Inventarisatie (uitbreidings)plannen
recreatie-ondernemers**

Enkele Kraggenburgse recreatieondernemers hebben (uitbreidings)plannen waarvoor de vergunningverlening moeizaam verloopt. Ontmoet Kraggenburg inventariseert onder de leden dergelijke plannen en analyseert de knelpunten. De inventarisatie is input voor het plan van aanpak *Toekomst Voorsterbos* (Natuurmonumenten, eind 2012), de nota verblijfsaccommodatie (gemeente, najaar 2012) en de nieuwe ruimtelijke structuurvisie (gemeente, 2013).
Najaar 2012: inventarisatie- en analysedocument.

A5: Kansen verblijfsaccommodatie

Recreatie-ondernemers zien markt voor nieuwe verblijfsrecreatie in de omgeving van Kraggenburg. De gemeente wil eveneens versterking van de verblijfsaccommodatie in de Noordoostpolder. Dit kan op gespannen voet staan met andere belangen: natuurwaarde, behoud van open landschap, cultuurhistorie. Gemeente, *Ontmoet Kraggenburg* en Natuurmonumenten brengen gezamenlijk in kaart waar de mogelijkheden liggen voor realisatie van nieuwe verblijfsaccommodatie in Kraggenburg e.o. Aan bod komen ook gewenst type, marktsegment, sfeer en stijl van dergelijke verblijfsaccommodaties.
Eind 2012: kansenkaart en -document.

**A6 + A7: Planvorming en uitvoering
‘Toekomst Voorsterbos’**

In 2012 worden inwoners en ondernemers in Kraggenburg door Heidemij/Natuurmonumenten bevraagd op dromen, wensen, mogelijkheden, plannen rondom het Voorsterbos. Eind 2012 moeten deze ideeën zijn omgevormd tot een plan van aanpak.
Eind 2012: plankaart en plan van aanpak
Toekomst Voorsterbos. Vanaf 2013: uitvoering plannen.

A8: Verbinding Zwolse vaart

De Zwolse vaart deelt het Voorsterbos in tweeën. Een verbinding via brug of pontje maakt een ‘rondje Voorsterbos-Waterloopbos’ mogelijk. Dit is wenselijk vanuit toeristisch oogpunt. Bij de uitwerking wordt de meest wenselijke locatie onderzocht. Belangrijk is dat het dorp Kraggenburg een meer rechtstreekse verbinding krijgt met de publiekstrekker Waterloopbos.
Najaar 2012: startdocument Verbinding Zwolse vaart.

8.2.2. Verkrijgen van inzicht in en realiseren van de woningbehoefte

Maatregel B: het verkrijgen van inzicht in en realiseren van de woningbehoefte in Kraggenburg. Het bieden van de mogelijkheid aan Kraggenburgers om een passende woning te bewonen, draagt sterk bij aan behoud van de bestaande bevolking,

en daarmee aan de vitaliteit van het dorp.
Als gevolg van de economische crises, inzakken van de woningmarkt en bevolkingsstagnatie willen woningcorporatie Mercatus en de gemeente Noordoostpolder een stop op uitbreiding van dorpen en wijken met nieuwbouwwoningen. In het dorp leeft juist een breed gevoel dat nieuwbouw noodzakelijk is, na een jarenlange bouw-stagnatie. Alle partijen zijn het erover eens dat er te weinig bekend is over de woningbehoefte in kwantitatieve en kwalitatieve zin om hierop een strategie voor de toekomst te baseren. Realisatie van de maatregel verloopt via uitvoering van vijf activiteiten. De kernwaarden ‘nuchter’, ‘open’ en ‘pioniersgeest’ dragen hiertoe bij.

B1: Onderzoek woningbehoefte Kraggenburg

Woningcorporatie Mercatus, gemeente Noordoostpolder en Dorpsbelang Kraggenburg maken een gezamenlijk plan om inzicht te krijgen in de vraag van woningzoekenden naar een huur- of koopwoning in Kraggenburg. De behoefte aan koop- en huurwoningen van de doelgroepen starters, senioren en jonge gezinnen in het dorp is uitgangspunt van het onderzoek. Daarnaast is er expliciet ruimte voor huishoudens van buiten het dorp. Mercatus onderzoekt de gegevens die beschikbaar zijn in het woningnetsysteem. Dorpsbelang onderzoekt in samenwerking met de gemeente en Mercatus de concrete woningvraag onder de circa 600 Kraggenburgse huishoudens.

Waar nodig worden verdiepende gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van de doelgroepen. Daarnaast worden beschikbare algemene woningmarktgegevens bestudeerd om meer zicht te krijgen op de vraag van huishoudens buiten het dorp.
Voorjaar 2012: uitvoering onderzoek woningbehoefte Kraggenburg

B2: Vaststellen woningbehoefte Kraggenburg

Na uitvoering van het onderzoek stellen Dorpsbelang, Mercatus en de gemeente Noordoostpolder de behoefte van de verschillende doelgroepen naar huur- en koopwoningen in Kraggenburg gezamenlijk vast. Dit wordt vertaald naar een concreet programma. Dit programma wordt mede bepaald door het nieuwe strategisch voorraadbeleid van Mercatus (gereed medio 2012) en de Woonvisie (Woonvisie Noordoostpolder, contourennota) van de gemeente Noordoostpolder
Najaar 2012: gezamenlijke vaststelling woningbehoefte Kraggenburg, met programma.

B3: Richting voor realisatie woningbehoefte

Realisatie van het programma kent drie mogelijke sporen: binnen de bestaande woningvoorraad (al dan niet na aanpassing en renovatie), nieuwbouw in het binnengebied (inbreiden) en nieuwbouw op kavel-Penders.

Over de ontwikkeling van kavel-Penders hebben Gemeente Noordoostpolder en ontwikkelaar Megahome een overeenkomst gesloten. Gemeente en Dorpsbelang stellen gezamenlijk vast wat de mogelijkheden zijn van inpassing van de gebleken woningbehoefte in het programma op kavel-Penders. Tenslotte zijn op vrijkomende erven in het buitengebied (in de toekomst) bijzondere woonvormen mogelijk.

Eind 2012: uitvoeringsplan op maat voor realisatie van de woningbehoefte in Kraggenburg, met bepaling van het tempo van realisatie.

B4: Ruimtelijke procedures

Wanneer kavel-Penders wordt ontwikkeld, is een nieuw bestemmingsplan, en een stedenbouwkundig plan noodzakelijk, begeleid door inspraak. Vanaf medio 2012: opstellen bestemmingsplan, stedenbouwkundig plan, inspraak.

B5: Ontwerp & Realisatie

2013 e.v: Ontwerp en realisatie van mogelijke nieuwe woningen/renovaties.

8.2.3. Uitvoeren pilot nieuwe samenwerking en gezamenlijke accommodatie

Maatregel C: Uitvoeren pilot nieuwe samenwerking en gezamenlijke accommodatie.

In Kraggenburg is behoefte aan meer afstemming tussen de bestaande activiteiten en functies van verenigingen en instellingen om te komen tot synergie, en modernisering van het aanbod. Dit kan in tweede instantie leiden tot een gezamenlijke accommodatie waarin diverse activiteiten en voorzieningen worden gehuisvest. Een onderzoeksfase in twee delen gaat vooraf aan mogelijke realisatie van een gezamenlijke accommodatie: verkenning van de samenwerking, en bepaling van de ruimtebehoefte. Realisatie van deze maatregel verloopt via uitvoering van vijf activiteiten. De kernwaarden ‘gezellig’, ‘nuchter’, ‘open’ en ‘pioniersgeest’ dragen hiertoe bij.

C1: Opzetten samenwerkings- en accommodatieberaad

Om te komen tot meer afstemming, en synergie tussen de bestaande activiteiten en functies van instellingen en verenigingen in Kraggenburg wordt een Samenwerkings- en Accommodatieberaad Kraggenburg (SABK) opgezet. Uitgangspunt is dat het samenwerkingsproces trekkers en volgers kent. Dit komt tot uitdrukking in drie ‘ringen’ van betrokken partijen, ingedeeld naar intensiteit en volgtijdelijkheid van hun betrokkenheid (zie 7.4.5.).

Medio 2012: Instellen Samenwerkings- en Accommodatieberaad Kraggenburg door Dorpsbelang.

C2: Onderzoek samenwerking

Via het Beraad onderzoeken de partijen de mogelijkheden tot samenwerking, met de partijen uit ring 1 als kernpartijen (Dorpsbelang, beide scholen, SKN, SPN, Dorpshuis). De partijen uit de tweede ring (AVES, beide kerken) sluiten later aan. Het Beraad werkt in deze fase aan: het afstemmen van de activiteiten gericht op samenwerking en synergie, het creëren van draagvlak onder bewoners, verenigingen en instellingen voor samenwerking. De gemeente ziet het Beraad als gesprekspartner om te komen tot een kindcentrum in Kraggenburg (met relaties naar het gemeentelijk accommodatiebeleid). Eind 2012/begin 2013: onderzoek naar samenwerking, afgesloten met een samenwerkingsovereenkomst tussen betrokken partijen.

C3: Onderzoek gezamenlijke accommodatie

Nadat duidelijk is wat de aard van samenwerking is en wie de betrokken partijen zijn, onderzoekt het Beraad de benodigde accommodatie voor het samenwerkingsverband. In deze fase stelt de gemeente een projectleider beschikbaar, die werkt in opdracht van gemeente en Beraad.

Werkzaamheden: inventarisatie ruimtebehoefte, bezoek voorbeeldprojecten, definiëren concept gezamenlijke accommodatie, opstellen PVE, scenario’s opstellen voor een gezamenlijke accommodatie in het bestaande aanbod, dan wel door (gedeeltelijke) nieuwbouw. Eind 2013: concept gezamenlijke accommodatie en scenario-beschrijving.

C4: Haalbaarheidsonderzoek scenario’s gezamenlijke accommodatie

In deze fase vindt een haalbaarheidsonderzoek plaats naar de diverse scenario’s, vooral gericht op kosten en financiering. Werkzaamheden: begroting bouw en exploitatie, financieringsmogelijkheden, onderzoek mogelijkheden gedeeltelijke zelfwerkzaamheid door dorp, beheer en organisatie, dorpsdebat. Voorjaar 2014: rapportage met financiële onderbouwing, besluitvorming en realisatieovereenkomst tussen deelnemende partijen.

C5: Ontwerp en realisatie

In deze fase gaat het om locatie- en architectenkeuze, ontwerp en realisatie. Najaar 2014 e.v: ontwerp en realisatie, mogelijk met zelfwerkzaamheid door Kraggenburgers.

8.2.4. Uitvoeren pilot (zelf)organisatie zorg voor Kraggenburg

Maatregel D: Uitvoeren pilot (zelf)organisatie zorg voor Kraggenburg. Doel van deze maatregel is dat mensen zo lang mogelijk in Kraggenburg (zelfstandig) kunnen blijven wonen. Daarvoor kan verpleegkundige of huishoudelijke hulp vanuit professionele hoek nodig zijn. Maar ook welzijnsactiviteiten en praktische hulp, die ertoe bijdragen dat mensen zich prettig voelen en onderdeel blijven van de gemeenschap. Het dorp wil verantwoordelijkheid dragen voor het organiseren van zorg- en welzijnsactiviteiten, samen met Zorggroep Oude en Nieuwe Land en Stichting Carrefour.

Realisatie van deze maatregel verloopt via uitvoering van zes activiteiten. De kernwaarden ‘gemeenschapsgevoel’, ‘gezellig’, ‘nuchter’, en ‘pioniersgeest’ dragen hiertoe bij.

D1: Intentieovereenkomst zorgcoalitie

Drie partijen – Dorpsbelang, Carrefour, Zorggroep Oude en Nieuwe Land – vormen een coalitie van informele en formele zorg en welzijn in Kraggenburg. Zij werken gezamenlijk aan een vernieuwing van de zorg op het niveau van het dorp Kraggenburg in een pilot die loopt tot eind 2013. Het karakter van deze pilot is: bottom-up en ‘werkenderweg’.

De coalitie richt zich in haar werkzaamheden op de collectieve aspecten van zorg en de daaraan gerelateerde welzijnsbehoefte.

De coalitie beoogt de volgende resultaten te behalen:

- Meer cliënten helpen met hetzelfde budget;
- Mantelzorgers, vrijwilligers en professionals leveren integraal zorg/ ondersteuning vanuit de behoeften van de cliënt en diens con.
- Effectieve welzijns- en zorgactiviteiten die bijdragen aan de vitaliteit op niveau van individu en dorpsgemeenschap;
- Door de coalitiepartners en cliënten is de kwaliteit gedefinieerd, en geborgd;
- De cliënttevredenheid is hoger dan in voorgaande jaren.

Voorjaar 2012: intentieovereenkomst, ondertekend door de drie partners.

D2: Inventarisatie en start uitvoering eerste activiteiten

In de eerste fase inventariseren de drie coalitiepartijen welke collectieve welzijns- en zorgarrangementen belangrijk en kansrijk zijn in Kraggenburg. Dergelijke arrangementen worden getoetst aan de bestaande financiële en beleidsmatige kaders. Wanneer arrangementen zonder problemen uitgevoerd kunnen worden binnen bestaande kaders en financiering, dan worden zij direct opgepakt en gerealiseerd. Zo wordt werkenderweg ervaring opgedaan met de nieuwe manier van werken aan zorg in het dorp. Een eerste inventarisatie levert een aantal kansrijke gebieden en thema’s op:

- Welzijn: inloopochtenden, gezamenlijke maaltijden, gezelligheid en spel, dagbesteding. Combinatie van vrijwilligers met professionals en in afstemming met en aanvulling op reeds bestaande activiteiten in het dorp.
- Faciliteiten: nieuwe bibliotheekfaciliteit, afhaalpunt medicijnen, spreekuur in het dorp voor bloedprikken, van huisarts, verpleegkundige.
- Steviger organisatie van vrijwilligers en mantelzorg, gericht op het dorp Kraggenburg.

Vanaf voorjaar 2012: inventarisatie en start uitvoering eerste activiteiten.

D3: Overleg kaderstellende partijen

De gewenste activiteiten in het dorp die op gespannen voet staan met bestaande kaders en financieringsconstructies worden besproken met de kaderstellende partijen, waaronder de gemeente Noordoostpolder, en mogelijk de ziektekosten-verzekeraars. In deze fase wordt tevens gekeken wat de pilot betekent voor betrokkenheid van overige partners (bijvoorbeeld IGW).

Najaar 2012: beschrijving knelpunten bestaande financiering en kaders, bespreking door bestuurders van relevante partijen, standpuntbepaling t.a.v. de besproken activiteiten.

D4: Samenwerkingsovereenkomst en uitvoeringsplan

De uitkomst van de bespreking leidt tot een samenwerkings-overeenkomst met alle betrokken partijen, en een uitvoeringsplan zorg- en welzijnsactiviteiten Kraggenburg. In de samenwerkingsovereenkomst staat welke partijen op welke manier en met welke financiering zorg (gaan) dragen voor realisatie van de activiteiten.

Eind 2012: samenwerkingsovereenkomst en uitvoeringsplan zorg voor Kraggenburg, ondertekend door de samenwerkende partijen.

D5: Realisatie zorgactiviteiten

De overeengekomen activiteiten worden uitgevoerd tot en met het einde van de pilot, eind 2013. 2012-eind 2013: uitvoering activiteiten.

D6: Evaluatie en vervolg

Met alle betrokken partijen wordt de pilot zorg voor Kraggenburg geëvalueerd, en de richting wordt bepaald voor het vervolg. Aanknopingspunten bieden de vooraf gestelde resultaten (zie D1). Eind 2013/begin 2014: evaluatie pilot zorg voor Kraggenburg en bepaling vervolg.

8.3 Schema dorpsprogramma
”Ruimte bieden aan recreatie en wonen, medio 2012-medio 2015”

Maatregel/activiteit	Trekker	Samenwerkende partijen	(Deel)resultaat	Planning	Kosten	Dekking
Maatregel A: Het stimuleren van de recreatieve activiteiten						
A1: Versterkten zelforganisatie recreatieondernemers	Ontmoet Kraggenburg	Dorpsbelang	Alle recreatieondernemers lid; Globaal PvA; Adequate organisatievorm	Eind 2012	Plankosten nihil	
A2: Promotie bestaand recreatie aanbod	Ontmoet Kraggenburg	Dorpsbelang; Gemeente NOP; Natuurmonumenten; Promotie Buitengewoon Noordoostpolder; Toeristische organisaties Steenwijkerland	Plan van aanpak; Aanvraag financiële ondersteuning	Voor 1 okt. 2012 NB: Recreatie-ondernemers hebben met name in het winterseizoen tijd. Dit kan consequenties hebben voor het tijdpad	5.000 euro	Aanvraag (deel van het bedrag) gemeente NOP (Actieplan recreatie/plan gebiedspromotie)
A3: Productontwikkeling	Ontmoet Kraggenburg	Dorpsbelang; Gemeente NOP; Natuurmonumenten; Toeristische organisaties Steenwijkerland	PvA productlanceringen 2013+2014; Aanvraag financiële ondersteuning	Idem Voor 1 oktober 2012	5.000 euro per jaar	Beide jaren aanvraag (deel van het bedrag) gemeente NOP (Actieplan recreatie)
A4: Inventarisatie (uitbreidings)plannen recreatieondernemers	Ontmoet Kraggenburg	Dorpsbelang; Gemeente NOP	Inventarisatie- en analysedocument	Idem najaar 2012	Plankosten nihil	
A5: Kansen verblijfsaccommodatie	Ontmoet Kraggenburg; Gemeente NOP; Natuurmonumenten	Dorpsbelang	Kansenkaart- en document	Idem Eind 2012	Plankosten nihil	
A6: Planvorming Toekomst Voorsterbos	Heidemij; Natuurmonumenten	Dorpsbelang, Vrijwilligers; Bewoners/ondernemers Kraggenburg Ontmoet Kraggenburg	Plankaart en Plan van Aanpak	Eind 2012	Onbekend	T.I.v. Natuurmonumenten

Recreatie

Maatregel/activiteit	Trekker	Samenwerkende partijen	(Deel)resultaat	Planning	Kosten	Dekking
Maatregel A: Het stimuleren van de recreatieve activiteiten						
A7: Uitvoering <i>Toekomst Voorsterbos</i>	Natuurmonu- menten	Vrijwilligers; Bewoners/onderne- mers; Ontmoet Kraggenburg; Gemeente Noordoostpolder; Toeristische organisa- ties Steenwijkerland	Nog onbekend	2013 e.v.	Onbekend	Nader in te vullen
A8: Verbinding Zwolse vaart	Dorpsbelang	Provincie Flevoland; Net!; Natuurmonumen- ten; Gemeente Noordoostpolder	Startdocument	Eind 2012	Plankosten nihil	Later in te vullen
Maatregel B: het verkrijgen van inzicht in en realiseren van de woningbehoefte in Kraggenburg						
B1: Onderzoek woningbehoefte Kraggenburg	Mercatus; Dorpsbelang; Gemeente NOP	Bewoners; Respondenten	Rapportage woningbehoefte	Medio 2012	Afgerond	
B2: Vaststellen woningbehoef- te Kraggenburg	Mercatus; Dorpsbelang; Gemeente NOP.		Programma	Najaar 2012	Plankosten nihil	
B3: Richting voor realisatie woningbehoefte	Gemeente NOP; Mercatus; Dorpsbelang	Megahome	Uitvoeringsplan	Eind 2012	Plankosten nihil	
B4: Ruimtelijke procedures	Gemeente NOP	Megahome; Mercatus; Dorpsbelang; Bewoners (inspraak)	Bestemmingsplan; Stedenbouwkundig plan; Inspraaktraject	Na medio 2012	Onbekend	T.l.v. gemeente NOP
B5: Ontwerp & Realisatie	Megahome; Mercatus; Particulieren	Dorpsbelang; Kopers; Huurders; Zelfbouwers	Ontwerpen; Woningen	2013 e.v.	Onbekend	

Samenwerking & accommodatie

Maatregel/activiteit	Trekker	Samenwerkende partijen	(Deel)resultaat	Planning	Kosten	Dekking
Maatregel C: Uitvoeren pilot nieuwe samenwerking en gezamenlijke accommodatie						
C1: Instellen Samenwerkings-en Accommodatieberaad Kraggenburg	Dorpsbelang	Deelnemende partijen	Startbijeenkomst	Medio 2012	Plankosten 5.000 euro, samen met C2	Dorpsbelang hecht eraan het volgende op te merken: zeker in de fasen C1 en C2 kan het dorp veel zelf doen. Desalniettemin moet er bij de gemeente vanuit de pilot kindcentra een aanspreekpunt c.q. projectleider zijn, die ook expertkennis in het gemeentelijk apparaat kan benutten
C2: Onderzoek samenwerking	Dorpsbelang	Deelnemende partijen	Verslag; Samenwerkings-overeenkomst	Eind 2012/ begin 2013	Zie C1	Idem
C3: Onderzoek gezamenlijke accommodatie	Projectleider; Dorpsbelang	Deelnemende partijen	Rapportage met concept en scenario's	Eind 2013	Later in te vullen	In de volgende fases C3, C4 en C5 verschuift het zwaartepunt naar professioneel projectmanagement, gericht op rekenen (exploitatie) en realisatie. Hier is een projectleider vanuit de gemeente onontbeerlijk. Kosten moeten worden opgenomen in de plankosten

Wonen

Maatregel/activiteit	Trekker	Samenwerkende partijen	(Deel)resultaat	Planning	Kosten	Dekking
C4: Haalbaarheidsonderzoek scenario's gezamenlijke accommodatie	Projectleider; Dorpsbelang	Deelnemende partijen	Rapportage met financiële onderbouwing; Besluit; Realisatieovereenkomst	Voorjaar 2014	Later in te vullen	Idem
C5: Ontwerp & Realisatie	Projectleider; Dorpsbelang	Architect; Aannemer	Ontwerp; Accommodatie.	Najaar 2014 e.v.	Later in te vullen	Idem
Maatregel D: Uitvoeren pilot (zelf)organisatie zorg voor Kraggenburg						
D1: Intentieovereenkomst zorgcoalitie	Dorpsbelang; ZONL; Carrefour	Kars Advies (opstellen intentieovereenkomst)	Getekende intentieovereenkomst	Voorjaar 2012	Plankosten nihil	
D2: Inventarisatie en start uitvoering eerste activiteiten	Dorpsbelang; ZONL; Carrefour	Clënten Vrijwilligers; Mantelzorgers; Dorpshuis; Verenigingen	Inventarisatie-overzicht; Realisatie	Voorjaar 2012 e.v.	Binnen bestaande capaciteit en budgetten deelnemende organisaties	
D3: Overleg kaderstellende partijen	ZONL; Carrefour; Gemeente NOP; Zorgverzekeraars	Dorpsbelang	Rapportage knelpunten; Overleg bestuurders met Standpuntbepaling	Najaar 2012	Plankosten nihil	
D4: Samenwerkingsovereenkomst en uitvoeringsplan	Dorpsbelang; ZONL; Carrefour	Clënten; Vrijwilligers; Mantelzorgers; Dorpshuis; Verenigingen	Samenwerkingsovereenkomst; Uitvoeringsplan	Eind 2012	Kosten later in te vullen	
D5: Realisatie zorgactiviteiten	Dorpsbelang; ZONL; Carrefour	Clënten; Vrijwilligers; Mantelzorgers; Dorpshuis; Verenigingen	Uitgevoerde activiteiten	2012-2013.	Later in te vullen	Later in te vullen

Zorg

Maatregel/activiteit	Trekker	Samenwerkende partijen	(Deel)resultaat	Planning	Kosten	Dekking
D6: Evaluatie en vervolg	Dorpsbelang; ZONL; Carrefour	Cliënten; Vrijwilligers; Mantelzorgers; Dorpshuis; Verenigingen; Gemeente Noordoostpolder; Zorgverzekeraars	Evaluatieonderzoeken, -bijeenkomsten; Eindrapport	Eind 2013/ begin 2014	Onderzoekskosten 5.000 euro	Later in te vullen

8.4. Programmamanagement

De gemeente Noordoostpolder benoemt - in overleg met Dorpsbelang - een programmamanager om het dorpsprogramma Kraggenburg uit te (laten) voeren. De programmamanager is tevens verantwoordelijk voor uitwerking van het programma in volgende jaren, en voor de sturing, monitoring en evaluatie van het dorpsprogramma. Gemeente Noordoostpolder gebruikt de functienaam ‘programmacoördinator’, die hierna wordt gehanteerd. De programmacoördinator stuurt op realisatie van het vastgestelde programma, dat gericht is op verwezenlijking van het programmadoel. De coördinator bewaakt het programma en pleegt waar nodig interventies. Hij of zij monitort en legt verbindingen tussen mensen en middelen. De coördinator is het aanspreekpunt namens de gemeente en biedt het dorp ondersteuning om te komen tot de realisatie van activiteiten en projecten. Bij knelpunten kan de programmacoördinator op eigen initiatief punten agenderen voor de stuurgroep dorpsplan, of een van de thematische stuurgroepen, zoals stuurgroep WWZ (Wonen, Welzijn, Zorg), met daarin Carrefour, Mercatus, Zorggroep Oude en Nieuwe Land en gemeente Noordoostpolder.

Dit eerste dorpsprogramma heeft een looptijd van drie jaar: medio 2012-medio 2015. Voor zover nu mogelijk zijn alle

(deel)resultaten benoemd, met name voor 2012. De programmacoördinator werkt eind 2012 het dorpsprogramma uit met eventueel ontbrekende (tussen)resultaten voor de periode 2013-medio 2015. Begin 2015 wordt het dorpsprogramma herijkt voor de periode medio 2015-medio 2018.

De programmamanager werkt in opdracht van een stuurgroep, met daarin Dorpsbelang (voorzitter en een tweede lid) en gemeente Noordoostpolder (wethouder dorpen, ambtelijke ondersteuning). De stuurgroep komt elk kwartaal bijeen. Desgewenst kan door uitnodiging van bestuurders van overige bij het dorpsprogramma betrokken partijen, de samenstelling worden verbreed.

De programmacoördinator wordt in de uitvoering van het dorpsprogramma ondersteund door een programmateam met daarin de trekkers van de vier maatregelen, afkomstig uit het dorp, en enkele nauw betrokken uitvoerende professionals van gemeente Noordoostpolder (recreatie, wonen, kindcentra/accommodatiebeleid, zorg), Mercatus, Zorggroep Oude en Nieuwe Land en Carrefour. Sturing, monitoring en (tussentijdse) evaluatie van het dorpsprogramma vindt plaats op de dimensies van 'T HEFD; acroniem voor 'tempo, haalbaarheid, efficiency, flexibiliteit en doelgerichtheid'.

Bijlage 1. deelnemerslijst bijeenkomsten Kraggenburg

Dhr. G. Akkerman (Gemeente Noordoostpolder)	Mevr. I. Koning (Mercatus)
Dhr. J. Akkerman (Natuurmonumenten)	Mevr. M. Kutschruiter
Dhr. C. de Baat	Dhr. M. Lampe (Gespreksleider)
Mevr. M. Benedictus	Dhr. W. Langeweg
Dhr. J. Besseling	Mevr. H. Lankhaar (Zorggroep Oude en Nieuwe Land)
Dhr. R. Besseling	Dhr. Kl-J. Loosman (Gemeente Noordoostpolder)
Dhr. T. Beurmanjer (Mercatus)	Mevr. V. Loukachova (tekeningen)
Mevr. C. Bijlard (verslaglegging)	Dhr. A. Neefjes
Mevr. I. Bolsius	Dhr. M. Nieuwenhuizen
Dhr. J. van Boven	Dhr. A. van de Noort
Dhr. L. Breukel (AVES)	Dhr. S. Oud
Dhr. A. de Bruin	Dhr. J. Overmars
Dhr. D. Depenbrock (KAW)	Dhr. J. Paauw
Mevr. E. van Egmond	Dhr. P. Paauw
Dhr. H. Engels	Mevr. E. Polhoud
Dhr. A. van der Horst	Dhr. L. Poorthuis (tekeningen)
Mevr. I. Gerritzen	Dhr. R. Potters
Dhr. J. van de Graaf	Mevr. A. Rotink (Zorggroep Oude en Nieuwe Land)
Dhr. G. Gratama (tekeningen)	Dhr. W. de Raad
Dhr. Fr. J. de Haan	Dhr. W. Ruifrok (Gemeente Noordoostpolder)
Dhr. B. Hupkes	Dhr. H. Schussler
Dhr. D. Hupkes	Mevr. T. Schussler
Dhr. B. Janse	Mevr. R. Spies (SPN)
Mevr. A. Janse-Potters	Mevr. P. van der Schee (Mercatus)
Dhr. M. Jansen (Kars Advies)	Dhr. T. van Steen
Mevr. Fr. Kampen (Gemeente Noordoostpolder)	Dhr. M. Stuiver
Dhr. H. Kars (Kars Advies)	Mevr. A. Wagenaar
Dhr. W. van Keulen	Mevr. C. Wullems
Mevr. A. Kloezen (Gemeente Noordoostpolder)	Dhr. M. van de Zwaag

Bijlage 2: Gebruikte documentatie

- *Bestemmingsplan Kraggenburg, West & Zuid fase 1, voorontwerp (Emmeloord april 2011)*
- *Bruin, C.W. de, P.P.P. Huigen en C.R. Volkers, Dorpen onder druk. Nederzettingenproblematiek in de Noordoostpolder (Utrecht 1962)*
- *Camp, D'laine en Mariette Kamphuis, Architectuur en stedenbouw in Flevoland; Urk 1850-1940, Noordoostpolder 1942-1962. MIP Flevoland (Zwolle 1992)*
- *Crébas, Bob, Iedere dag vrij. Over Het Goed, Marktplaats.nl, brandnetels,... (Kraggenburg 2006)*
- *Dorpsontwikkelingsplan Kraggenburg (Dorpsbelang Kraggenburg 2011)*
- *Dorpsvisies voor de dorpen in de Noordoostpolder (gemeente Noordoostpolder 2012)*
- *Flokstra, Tjeerd, Samenleven in het nieuwe land. Een schets van de sociale, culturele en geestelijke ontwikkeling in de Noordoostpolder 1942-1970 (Kampen 2000)*
- *Gezond en krachtig samenleven. Beleidsplan Wet maatschappelijke ondersteuning en Volksgezondheid Noordoostpolder 2012-2015 (Emmeloord 2011)*
- *Gort, M. en A. van Oostrom, Uitverkoren; de kolonisatie van de Noordoostpolder 1940-1960 (Zwolle 1987)*
- *Integraal Huisvestingsplan 2012-2015 voor het Primair en Speciaal Onderwijs, concept (Emmeloord 2011)*
- *Kombrink, L., De Zeeburcht(Leiden z.j.)*
- *Kombrink, L., De bruid van Schokland (z.p. z.j.)*
- *Kraggenburg 50 jaar, 1949-1999 (Kraggenburg, Vereniging Dorpsbelang 1998)*
- *Mercatus. De visie en de doelstellingen 2011-2015 (Emmeloord z.j.)*
- *De Noordoostpolder-dorpen: DNA van een dorp als bouwsteen voor de toekomst, twee delen(Zwolle 2010)*
- *Nota Jeugdbeleid Noordoostpolder 2011-2014. Samen verder bouwen aan een actieve, gezonde en betrokken polderjeugd (Emmeloord z.j. (2011))*
- *Nota Kindcentra. Voorzieningen bundelen vanuit overtuiging. Lef tonen voor leefbaarheid (Emmeloord 2011)*
- *Nota van uitgangspunten structuurvisie, gemeente Noordoostpolder (Emmeloord, december 2011)*
- *Participatievisie Noordoostpolder 2011. Een visie op participatie binnen de WEB, WI, WIJ, WMO, WSW, WWB (Emmeloord 2011)*
- *Pol A. en Gerrit van Hezel, Kraggenburg en de vaarweg van Zwolle naar zee (Kampen, 2000)*
- *Recreatievisie Noordoostpolder 2012-2016 (Emmeloord z.j. (2011))*
- *Sociaal en vitaal, op eigen kracht, gemeente Noordoostpolder (Emmeloord 2012)*
- *Visser, L. en Eva Vriend, 15 stappen rond de poldertoren. Cultuurhistorische wandeling door Emmeloord (Lelystad 2009)*
- *Vitaal en sociaal Noordoostpolder, contourennotitie (Emmeloord z.j. (2011))*
- *Volkers, K. Noordoostpolder, historisch ruimtelijke ontwikkeling en waarden, concept (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort 2009)*
- *Woningmarktonderzoek Noordoostpolder. Opgesteld voor: gemeente Noordoostpolder & Mercatus (Amersfoort/Groningen 2011)*
- *Woonvisie Noordoostpolder (Emmeloord 2009)*
- *www.Kraggenburg.nl*
- *www.polderdorpen.nl*
- *Het Zuiderzeeproject door de eeuwen heen. Feiten en cijfers (provincie Flevoland (z.p. (Lelystad) 2010)*

Colofon

Opdrachtgever:	gemeente Noordoostpolder;
Productie en tekst:	Kars Advies, Utrecht;
Grafische vormgeving:	Comsi, Emmeloord;
Tekeningen:	Luuk Poorthuis, Diemen; Geert Gratama, Naarden;
Fotografie:	Fotorien.nl, Kraggenburg; Mes photography, Utrecht; Vinkfruitboerderij, Kraggenburg, De Strandhoeve, Baarlo; Martin Jansen, Utrecht;
Met dank aan:	alle deelnemers aan de bijeenkomsten, in het bijzonder: Jules Overmars, Irene Gerritzen, Wubbo de Raad, Froukje Kampen, Pieterke van der Schee, Ilona Koning, Ton Beurmanjer, Linda Breet, Henk Gijs Jansen, Jolanda Nagelhout, Gerard Akkerman, Marjo Meijs, Klaas Jan Loosman.

Kars Advies
Holle Bilt 6B
3732 HM De Bilt
hanskars@karsadvies.nl
martinjansen@karsadvies.nl
www.karsadvies.nl
06- 420 13 620 (Martin Jansen)
06- 532 11 238 (Hans Kars)

**In opdracht van de
gemeente Noordoostpolder**

